DE KERKUIL

Met Natuurwerkgroep De Kerkuil boert de agrarische natuur beter

Welkomstnummer

Natuurwerkgroep De Kerkuil vzw

Vereniging voor agrarische natuur
in de regio IJzer en Polder

E-mail info@natuurwerkgroepdekerkuil.be
Website www.natuurwerkgroepdekerkuil.be
Secretariaat / Maatschappelijke zetel Bezoekerscentrum De Blankaart
Iepersteenweg 56, 8600 Diksmuide
0476 46 77 21
Open op afspraak

Het prille begin

Natuurwerkgroep De Kerkuil ontstond in 1997 uit de MINA-raad (Milieu- en Natuurraad) van de stad Veurne.

Als startproject koos de vereniging voor de bescherming van de kerkuil, die nog altijd als naamgever én mascotte van de werkgroep geldt. Later vloeiden uit de werking ook andere projecten voort. Typische agrarische vogelsoorten die het moeilijk hadden om een geschikt leefgebied of beschikbare nestplaatsen te vinden, werden door De Kerkuil onder de vleugels genomen. De projecten werden stelselmatig uitgebreid met bruine en grauwe kiekendieven, steenuilen, huis- en boerenzwaluwen, akkervogels, gierzwaluwen, oeverzwaluwen, weidevogels, torenvalken en ijsvogels.

Niet alleen het aantal projectsoorten nam toe, maar ook het werkingsgebied van de vereniging werd gaandeweg groter. Binnen de regio IJzer en Polder sloten eerst de kustgemeenten De Panne, Koksijde en Nieuwpoort aan. Al snel volgden Alveringem, Diksmuide en Lo-Reninge. Houthulst, Kortemark en Koekelare vervolledigden de groep aangesloten gemeenten.

Op 4 januari 2012 besliste de vereniging om vzw Natuurwerkgroep (NWG) De Kerkuil op te richten. Deze vzw kreeg eind 2014 het statuut van regionale natuurvereniging.

Waar we voor staan

We zijn een onafhankelijke, agrarische natuurvereniging die werkt rond projecten gericht op typische vogelsoorten uit het landelijke gebied. Hierbij staat de samenwerking met de bewoners van het buitengebied centraal. Bijzondere aandacht gaat uit naar actieve landbouwers. De werkgroep realiseert deze projecten door een degelijk gestructureerde organisatie en een duurzame opvolging.

NWG De Kerkuil zet zich in om de bewoners van de projectgemeenten te sensibiliseren over verschillende aspecten van de agrarische natuur. Deze bewustmaking verhoogt het draagvlak voor de acties die bijdragen tot de landelijke natuur. Hiervoor werken we samen met verschillende verenigingen zoals Regionaal Landschap Westhoek, de provincie West-Vlaanderen, de gemeentebesturen in het werkingsgebied, het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), agrobeheercentrum Eco² en Inagro.

De Kerkuil zet zich ook in om het netwerk met haar diverse partners te versterken, met georganiseerde activiteiten en spontane ontmoetingen. Er wordt dan ook veel aandacht besteed aan zowel formele als ongedwongen netwerking. Naambekendheid en vertrouwdheid met de verschillende projecten zorgen ervoor dat de bewoners van het agrarisch gebied bijzondere of interessante gebeurtenissen sneller melden. Bij alle projecten die NWG De Kerkuil behartigt zijn diverse partners rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken. Goede contacten en een duurzaam netwerk zijn dan ook essentieel.

De Kerkuil respecteert uiteraard de privacy van mensen waar nestlocaties voor de projectsoorten worden voorzien. We werken op veel plaatsen, maar discreet.

De Kerkuil heeft respect voor iedereen, ongeacht beroep of opvatting. Enkel door wederzijds respect kunnen duurzame oplossingen bereikt worden.

Ook jij kan je steentje bijdragen!

Steek je graag de handen uit de mouwen? Is observeren meer iets voor jou? Ben je graag onder de mensen? Heb je een vlotte pen? Binnen Natuurwerkgroep De Kerkuil valt er altijd wel ergens iets leuks te doen. Ook al kunnen we rekenen op een ferme 'poule' aan krachten, toch zijn extra medewerkers altijd van harte welkom. Zijn de tweemaandelijkse medewerkersvergaderingen een drempel? Weet dan dat daarop aanwezig zijn geen must is, al is zo'n samenkomst ook een uitgelezen kans om in contact te komen met andere vrijwilligers.

Ter inspiratie enkele van de vele mogelijkheden:

- *huiszwaluw- en boerenzwaluwnesten tellen in je buurt*
- *meehelpen nestlocaties zoeken van kiekendieven*
- *onze infostand helpen bemannen op een event*
- *nestkasten maken, controleren, herstellen, ophangen*
- *deel uitmaken van de redactieraad*
- *een helpende hand toesteken op de jaarlijkse barbecue*
- *een evenement mee helpen organiseren*
- *leden werven*
- *een artikel schrijven*
- …

Geen kennis genoeg voor hetgene waarvoor je je wilt inzetten? Geen probleem, wij voorzien praktijkopleiding op maat! Zin gekregen? Neem dan zeker contact op met ons!

De "founding father" Kris Degraeve

We schrijven eind jaren '80. Kris krijgt op school de opdracht om een werk te lezen van de auteur Clem Schouwenaars. Kris is meteen fan van de schrijfstijl en stuit op het werk 'Een morgen in De Moeren'. Het mystieke van De Moeren, het 'karakter' van het landschap dat beschreven wordt en dat van de streekbewoners fascineren Kris, zonder dat hij daar ooit één voet gezet heeft. Het zaadje is geplant in wat de ideale potgrond blijkt te zijn: de combinatie van Kris zijn interesse voor vogels, het boerenlandschap, het buiten zijn en het écht iets willen 'doen'.

In 1997 is Kris op reis. In de gletsjer van de Mont Blanc krijgt hij het idee om een vereniging op te richten die zich bezighoudt met kerkuilen en vogels uit het agrarische gebied. Op dat moment bestaat er immers (nog) geen vereniging die projectmatig bezig is en precies dat onontgonnen terrein spreekt Kris aan. Eenmaal terug thuis schrijft Kris, met de hulp van enkele partners in crime, geschiedenis: Natuurwerkgroep De Kerkuil wordt in 1997 opgericht met de steun van de milieuraad van Veurne.

Het begint met een lijst die Kris krijgt van de toenmalige Uilenwerkgroep Kustpolders: er waren kerkuilnestbakken opgehangen, maar het ontbrak aan opvolging ervan. Kris en zijn kornuiten trekken de boerenbuiten op: broedsels in 4 bakken! Het enthousiasme is niet meer te temperen.

Na kerkuilen spitst Kris zich toe op de bruine kiekendief. Er was een broedgeval geweest in 1995 op de site van de toenmalige Suikerfabriek. Daarbuiten was er bitter weinig - om niet te zeggen niets - bekend van andere broedgevallen in de omgeving. Maar dat was buiten Kris gerekend: op zijn vele wandelingen en fietstochten door zijn geliefde Moeren zag hij geregeld één of meerdere bruine kiekendieven. Het koppel van Veurne? Het was dan toch wel heel toevallig dat die daar altijd vlogen als Kris daar was! De talrijke observaties wierpen hun vruchten af: er waren meerdere koppels. Het project bruine kiekendief was geboren. Daarna volgden geleidelijk aan nog projectsoorten. Omdat die Veurne overstegen, werd het werkingsgebied uitgebreid naar andere gemeenten.

De gletsjer op de Mont Blanc is ondertussen flink gekrompen, het oorspronkelijke idee van Kris daarentegen heeft zich exponentieel uitgezet.

Bedankt, Kris!

Bestuurslid aan het woord

Als huidig voorzitter van Natuurwerkgroep De Kerkuil ben ik eerst en vooral enorm trots op de belangeloze en spontane inzet van onze vele medewerkers. Samen met deze enthousiastelingen maken we met de natuurwerkgroep wel degelijk een verschil.

Ik kijk ook dankbaar en respectvol terug naar 1997, het jaar waarin Kris Degraeve en enkele medestanders de fundamenten van onze vereniging hebben gelegd. Zonder de inzet en de visie van Kris stonden we als vereniging niet waar we vandaag staan. Al van bij de start van de werking werd er resoluut gekozen voor een unieke (beleids)visie waarbij samenwerken met elkaar en het respect voor elkaar centraal staan. De samenwerking met diverse partners, waaronder in de eerste plaats de landbouwers en de bewoners van het buitengebied, vormen de rode draad voor NWG De Kerkuil vzw. Dat we ondertussen een meer dan uitgebreid portfolio kunnen voorleggen van de vele succesvolle projecten, heeft rechtstreeks te maken met de vrijwillige inzet van de kerkuilmedewerkers en hun rotsvaste overtuiging in deze visie.

Vandaag is onze vereniging meer dan 1000 leden sterk. Met hun steun, die van de actieve medewerkers (zowel voor als achter de schermen) en onze projectcoördinator slagen we erin om jaar na jaar mee te werken aan de verbetering van de agrarische natuur in ons werkingsgebied. We mogen terecht fier zijn op deze realisaties. Een bloemlezing van onze projecten en onze projectsoorten vind je verder in deze publicatie.

Ik heet u in naam van de vereniging hartelijk welkom. Veel leesplezier!

Geert Martens

Projectcoördinator aan het woord

Als projectverantwoordelijke is het mijn taak om alle projecten in goede banen te leiden. Dat geldt voor zowel de voorbereiding als het eigenlijke veldwerk en de verwerking van de resultaten achteraf. Ik ben dan ook heel tevreden met alle actieve, vrijwillige medewerkers die zich inzetten voor de projecten van de natuurwerkgroep. Vele handen maken het werk licht. Ik heb eigenlijk van mijn passie (vogels) deels mijn beroep kunnen maken, al wordt er soms wel eens onderschat welk papierwerk hier allemaal bij komt kijken. Mijn job bestaat uit zoveel meer dan enkel naar bruine kiekendieven kijken. Als enige vaste medewerker komen zowel financiën als ledenbeheer en subsidieaanvragen in de eerste plaats bij mij terecht, maar gelukkig heb ik actieve bestuursleden waar ik op kan rekenen om alles tot een goed einde te brengen. Tijdens het broedseizoen komen de projecten op de eerste plaats, na het broedseizoen roept het bureauwerk luidkeels om aandacht.

Aan naamsbekendheid hecht ik enorm veel belang, daarom spoor ik andere medewerkers aan om tijdens het veldwerk en publieke natuurevenementen steeds medewerkerskledij te dragen. Je zal me om deze reden ook heel vaak in de gekende werkkledij van De Kerkuil zien rondlopen. Het zorgt voor visuele herkenning en wakkert zelfs de nieuwsgierigheid bij mensen aan. Ik draag deze kledij dan ook met trots! Ook van netwerken ben ik niet vies, want hier kunnen mooie samenwerkingen uit voortvloeien en als we allemaal aan hetzelfde touw trekken, zijn we veel krachtiger. Ik ben het regionale aanspreekpunt voor onze werking en breng je indien nodig in contact met de juiste persoon binnen onze vereniging. De locatie van het secretariaat van NWG De Kerkuil is eveneens niet onbelangrijk. In De Blankaart zitten zowel De Provincie West-Vlaanderen, Natuurpunt De Bron en Natuurpunt IJzervallei als Regionaal Landschap Westhoek. Dit bevordert de samenwerking enorm! Samengevat: ik ben enorm fier op wat we met onze vereniging bereiken!

Wim Bovens

Onafhankelijkheid: Natuurwerkgroep De Kerkuil is niet gebonden aan po

Kernverantwoordelijke aan het woord

Als kernverantwoordelijke ben je een lokaal aanspreekpunt voor de inwoners en het bestuur van de gemeente, en ook voor de lokale pers. Mensen kennen je en spreken je aan als er een vraag is of 'iets' gezien werd. Persoonlijk contact is heel belangrijk, zodat de werking van en met NWG De Kerkuil vlotter verloopt. Tijdens de tweemaandelijkse werkvergaderingen kan je de lokale werking en eventuele knelpunten bespreken met de collega's uit andere gemeenten en het bestuur. Ook ervaringen worden uitgewisseld.

Verder ben je een manusje-van-alles voor allerhande praktische zaken. Om er een aantal op te noemen: opvolgen en zoeken van goede locaties voor nestbakken steenuil en kerkuil, zoeken en opvolgen van nesten bruine kiekendieven en huiszwaluwen, organiseren van ringmomenten voor de lokale broedgevallen van uilen en kiekendieven, mee organiseren van activiteiten in eigen gemeente, ledenwerving, in het voorjaar lokaliseren van steenuillocaties, onderhoud en vernieuwen van nestbakken, administratie en contacten met het secretariaat en bestuur, schrijven van artikels voor het tijdschrift, enz. Privacy wordt altijd gerespecteerd, want nestlocaties worden nooit openbaar gemaakt. Zo ontstaat na enige tijd ook een vertrouwensband met alle betrokken inwoners. Het is altijd leuk de glimlach te zien bij de landbouwer, de eigenaar of het gezin bij een geslaagd broedsel. Lokaal kernverantwoordelijke ben ik sedert 2013. De werking van De Kerkuil werd jaar per jaar verder uitgebouwd, want Koekelare was één van de laatste gemeenten die toetrad tot het werkingsgebied van De Kerkuil. Door de jaren heen hebben geïnteresseerden zich gemeld om ook mee te helpen op het terrein. Koekelare heeft nu een 'team', zodat het terreinwerk ook beter verdeeld kan worden. "Dank je wel" aan iedereen die onze werking steunt.

Patrick Claeys

Medewerker aan het woord

Als medewerker bestaat mijn taak erin actieve ondersteuning te geven aan de projecten die NWG De Kerkuil in de meerjarenota heeft vastgelegd. Deze assistentie gaat dus in eerste instantie uit naar het helpen uitvoeren van taken die het bestuur, onze projectcoördinator en de kernverantwoordelijken voorop stellen. Dit omvat diverse taken: ik help bij het in elkaar knutselen van nestkasten voor kerkuilen en steenuilen, het vervaardigen van torenvalknestkasten … Daarna worden geschikte terreinen gezocht om de gemaakte broedgelegenheden ter plaatse te installeren. Minstens even belangrijk is het lokaliseren én opvolgen van broedlocaties in het veld van onder andere kiekendieven en velduilen. Ik krijg een gebied toegewezen waar ik à rato van het gedrag van de vogel de broedgevallen dien waar te nemen en vast te leggen. Dit is een vrij intensieve bezigheid die niet alleen veel tijd vraagt maar vooral ook veel geduld. Al de geleverde inspanningen van die intensieve weken (zelfs maanden) worden ruimschoots gecompenseerd wanneer nesten met succes uitgebroed worden. De aanblik van uitvliegende jongen geeft een immens warm en bevredigend gevoel. Het onbeschrijfelijke gevoel dat je hebt bijgedragen aan het behoud van deze soorten in onze contreien! Het beschermen en in stand houden van de akkervogelsoorten gebeurt altijd in goed overleg met de eigenaars van de gebouwen, akkers of velden. Wij respecteren ten allen tijde en volledig de privacy van de eigenaars waar onze natuurwerkgroep de nestgelegenheden aantreft en beschermt.

Naast het bijwonen van de tweemaandelijkse werkvergaderingen, doe ik ook nog aan ledenwerving voor onze natuurwerkgroep. Zelf ben ik pas sinds 2019 actief bij NWG De Kerkuil, waar ik onmiddellijk opgenomen werd in deze gezellige maar hardwerkende familie. Dus hierbij een oproep aan allen die zich willen inzetten voor de natuur in onze directe leefomgeving door het in stand houden van akkervogels. JOIN US!!!

Hendrik Mijle

Kerkuilen

Voor de **kerkuil** plaatst de natuurwerkgroep nestkasten, vooral in halfopen schuren op actieve boerderijen of bij bewoners van het buitengebied.

Jaarlijks controleren medewerkers deze nestkasten op aanwezigheid van (jonge) **kerkuilen**. Wanneer die worden aangetroffen, zorgen erkende ringers van het KBIN (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen) voor een wetenschappelijke ring. In het onderzoek naar populatiesamenstelling en -verspreiding zijn dergelijke ringen erg waardevol.

Soms worden ook braakballen verzameld om een beeld te krijgen van het voedselaanbod in het gebied.

Omdat het gebruik van verdelgingsmiddelen tegen muizen en ratten ook zeer schadelijk – lees: dodelijk – is voor de kerkuilen, proberen medewerkers landbouwers en particulieren bewust te maken van de waarde van kerkuilen als natuurvriendelijke muizenverdelgers.

De samenwerking en het overleg met (actieve) landbouwers zijn trouwens een essentieel onderdeel van de werking van NWG De Kerkuil.

De stijgende populatie is een bewijs dat we goed werk verrichten.

Kerkuil (Tyto alba)

lengte 33-39 cm, spanwijdte 82-99 cm

goudbruine rug – lichte onderzijde
hartvormige gezichtssluier met zwarte ogen

verzot op kleine knaagdieren en spitsmuizen

NWG De Kerkuil levert een essentiële bijdrage om onze doelen te verwezenlijken en dit gedurende meerdere jaren.

Aurel Vandewalle
voorzitter Kerkuilenwerkgroep Vlaanderen

Wederzijds respect: De NWG respecteert iedereen, ongeacht beroep of opvatti

ing. Enkel door wederzijds respect kunnen duurzame oplossingen bereikt worden.

Bruine kiekendief (Circus aeruginosus)

lengte 48-56 cm, spanwijdte 115-145 cm

vrouwtje bruin met geelwitte kruin, keel en schouders
mannetje grijs-bruin met zwarte vleugeltoppen

elegante danser boven rietkragen

Grauwe kiekendief (Circus pygargus)

lengte 38-45 cm
spanwijdte 105-120 cm

vrouwtje bruin met bleke delen en witte stuit
mannetje donkergrijs met zwarte vleugelpunten

kleine, slanke jager

Bruine en grauwe kiekendieven

Bij **bruine kiekendieven** is het vooral zaak om broedgevallen op te sporen, wat vaak een heel intensieve klus is. Eens een nest gevonden is, wordt het beschermd. Actieve bescherming is niet nodig in rietvelden, maar wel in grasland en tarwe- of gerstvelden. Maaiwerkzaamheden bedreigen hier immers de jongen, die meestal nog niet vliegvlug zijn op het moment dat er gemaaid wordt. In afspraak met (en na toestemming van) de landbouwer wordt een vierkant van 100m² rond het nest gevrijwaard. De landbouwer wordt hiervoor vergoed. Opnieuw is de samenwerking met de landbouwer van groot belang. Als professioneel in het veld is hij de persoon bij uitstek om eventuele broedkoppels op te merken en door te geven.

Ook bij het ringen en kleurmerken van de jongen, probeert NWG De Kerkuil de landbouwers actief te betrekken om op die manier de band tussen agrocultuur en agronatuur te versterken. Het aanbrengen van gekleurde vleugelmerken ('wingtags') zorgt ervoor dat vogels van op een afstand individueel herkenbaar zijn, wat heel veel informatie kan opleveren over de verspreiding van de jongen en het trekgedrag van de **bruine kiekendief** in het algemeen. Voor dit project werkt De Kerkuil samen met Anny Anselin.

Medewerkers van NWG De Kerkuil zoeken tijdens het broedseizoen ook intensief naar de veel zeldzamere **grauwe kiekendief**. In 2018 slaagde de natuurwerkgroep erin om een nest te lokaliseren en succesvol te beschermen, opnieuw met de bereidwillige medewerking van de landbouwer. Het was pas het vierde bekende broedgeval in Vlaanderen sinds 2000.

Samen met de VLM (Vlaamse Landmaatschappij) werkt NWG De Kerkuil actief mee om het concept van vogelakkers bij landbouwers te promoten.

Continuïteit: Het merendeel van de acties die de werkgroep uitvoert, zijn jaarlijk

NWG De Kerkuil kan ook NWG De Werkuil genoemd worden door het vele terreinwerk dat ze doen. Nieuwe inzichten en technieken worden bekend gemaakt zodat ook anderen van die kennis kunnen profiteren.

Olivier Dochy

medewerker biodiversiteit/natuuradviseur bij Provincie West-Vlaanderen

Steenuilen

Vooral in de polders heeft de **steenuil** onze hulp hard nodig. Door schaalvergroting verdwijnen kleine landschapselementen zoals houtkanten en oude knotwilgen. Er blijven ook steeds minder hoogstamboomgaarden over. Hierdoor krijgt de **steenuil** het moeilijk om een geschikte broedplek te vinden. Waar dat kan en nodig is, zorgt NWG De Kerkuil voor aangepaste nestkasten. Dat gebeurt het liefst in de buurt van (begraasd) weiland, waar de steenuil het meeste voedsel (o.a. muizen en regenwormen) vindt.

Met het project 'Ieder erf zijn steenuil' probeert De Kerkuil in samenwerking met het Regionaal Landschap Westhoek actieve landbouwers, maar ook andere bewoners van het buitengebied, warm te maken om hun erf met kleine ingrepen steenuilvriendelijk in te richten. Dat kan door hagen of knotwilgen aan te planten of niet te verwijderen, drinkbakken te voorzien van een 'laddertje', een nestkast te plaatsen … Dat **steenuilen** meehelpen de muizenpopulatie onder controle te houden, is daarbij mooi meegenomen en verkleint ook de noodzaak van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Jaarlijks proberen medewerkers in het vroege voorjaar de territoria van de **steenuilen** in kaart te brengen. Op die manier wordt de populatie gemonitord. Daarnaast worden de steenuilkasten ook gecontroleerd op broedgevallen. Jongen en adulten die worden aangetroffen, krijgen een wetenschappelijke ring. Vervallen kasten worden hersteld of vervangen en, indien nodig, van een martersluis voorzien.

Integriteit : De NWG zegt wat ze doet, en doet wat ze zeg

Er is een heel goede samenwerking tussen NWG De Kerkuil en de ringgroep van Vogelringstation De Blankaart, een samenwerking die ongetwijfeld verder gezet moet worden.

Norbert Roothaert
Medewerker KBIN, ringoverste vogelringstation De Blankaart

Torenvalken

Omdat **torenvalken** zelf geen nest bouwen, gaan ze op zoek naar bruikbare alternatieven: oude kraaiennesten of openingen hoog in een gebouw. Die laatste komen steeds minder voor, dus voorziet NWG De Kerkuil halfopen nestkasten op geschikte plaatsen. Die worden jaarlijks gecontroleerd en indien nodig hersteld. Aanwezige jongen worden geringd door een erkende ringer, wat informatie oplevert over de populatieopbouw en -verspreiding.

Als gespecialiseerde vanger van kleine zoogdieren is de **torenvalk** een prima bondgenoot bij het verdelgen van (woel)muizen, waarvan ze er meerdere per dag vangen. Het gebruik van andere verdelgingsmiddelen, zoals gif, zijn dan ook bijzonder nefast voor **torenvalken**. De toxische stoffen uit hun prooien stapelen zich op in hun lichaam en zijn op termijn dodelijk. Tijdens de controles proberen medewerkers de landbouwers hier dan ook over te sensibiliseren. De Kerkuil is er namelijk van overtuigd dat een verhoogde natuurwaarde en biodiversiteit op en rond een landbouwbedrijf niet alleen haalbaar zijn, maar voor alle partijen een meerwaarde kunnen betekenen.

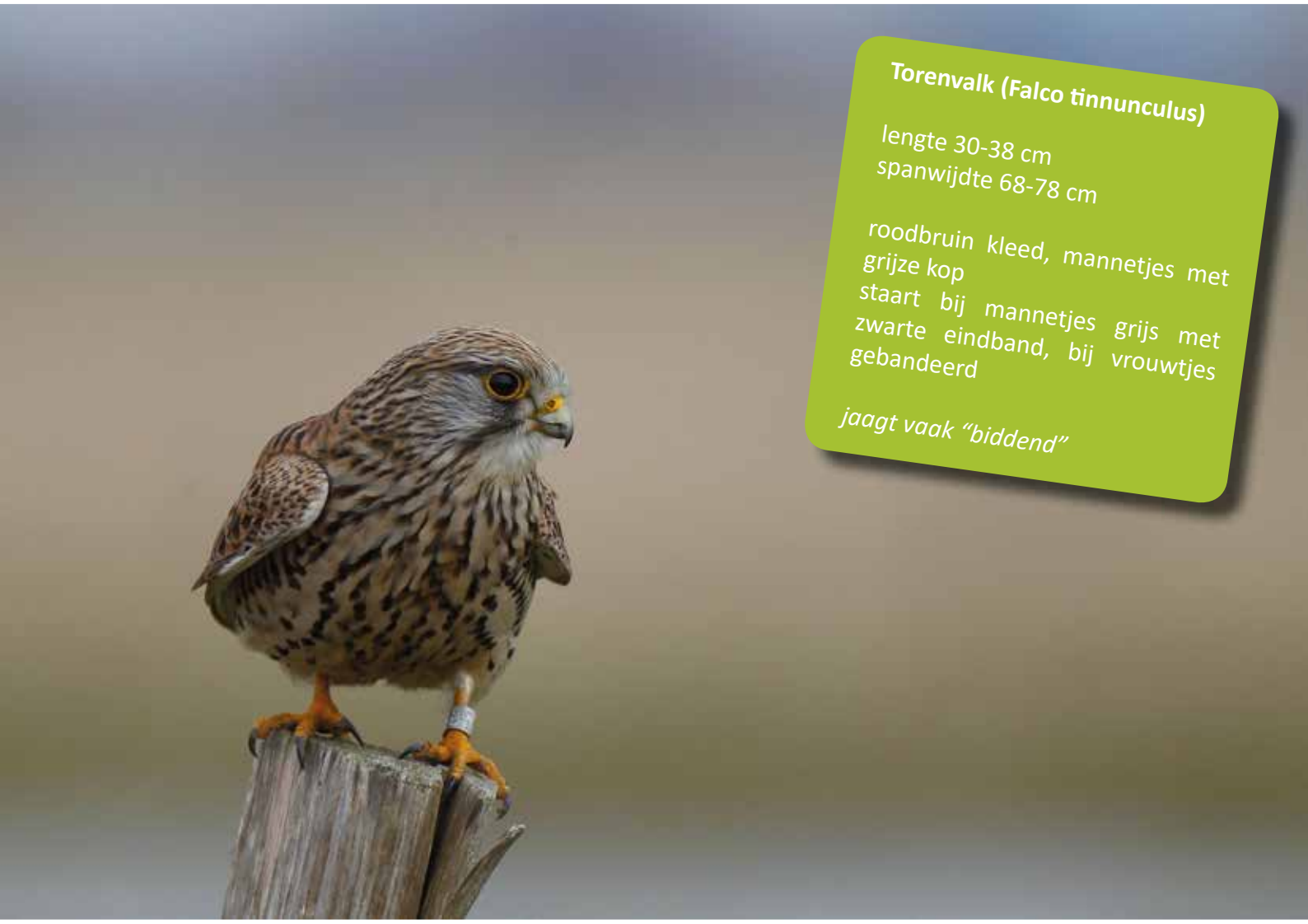

Torenvalk (Falco tinnunculus)

lengte 30-38 cm
spanwijdte 68-78 cm

roodbruin kleed, mannetjes met grijze kop
staart bij mannetjes grijs met zwarte eindband, bij vrouwtjes gebandeerd

jaagt vaak "biddend"

Elke dag weer bewijzen de vele vrijwilligers van NWG De Kerkuil dat een goede samenwerking met landbouwers kan én dat die samenwerking loont.

Henk Schaut
Operationeel coördinator

Openheid: De NWG staat open voor iedereen, ongeacht zijn/haar kennis of va

aardigheid. Iedereen is welkom en draagt een steentje bij naar zijn/haar kunnen.

IJsvogels

Na lange tijd is de kwaliteit van de waterlopen in Vlaanderen erop vooruitgegaan, zodat er opnieuw voldoende vis als voedsel voor de **ijsvogel** aanwezig is. Het ontbreekt deze snelle visser (voorlopig) echter aan geschikte broedlocaties. **IJsvogels** maken broedgangen in verticale oeverwanden boven het water.

Medewerkers van NWG De Kerkuil proberen daarom onbevaarbare waterlopen te inventariseren en na te gaan of er geschikte oevers te vinden zijn. Op veelbelovende plaatsen wordt de oever dan klaargemaakt: verticaal afsteken, een tak als rustplaats en jaagplek in de oever steken, een kleine opening voorboren … Vaak volstaan deze minimale ingrepen.

Gekende broedplekken worden jaarlijks gecontroleerd op broedsucces. Tijdens hun frequente aanwezigheid in de natuur inventariseren medewerkers van De Kerkuil elke aanwezigheid van **ijsvogels**. Ze proberen ondertussen ook bewoners in te lichten over het voorkomen en de herkenbaarheid van deze kleurrijke flits. Op die manier hopen we nog meer meldingen te krijgen en eventuele broed-locaties in kaart te kunnen brengen en te onderhouden.

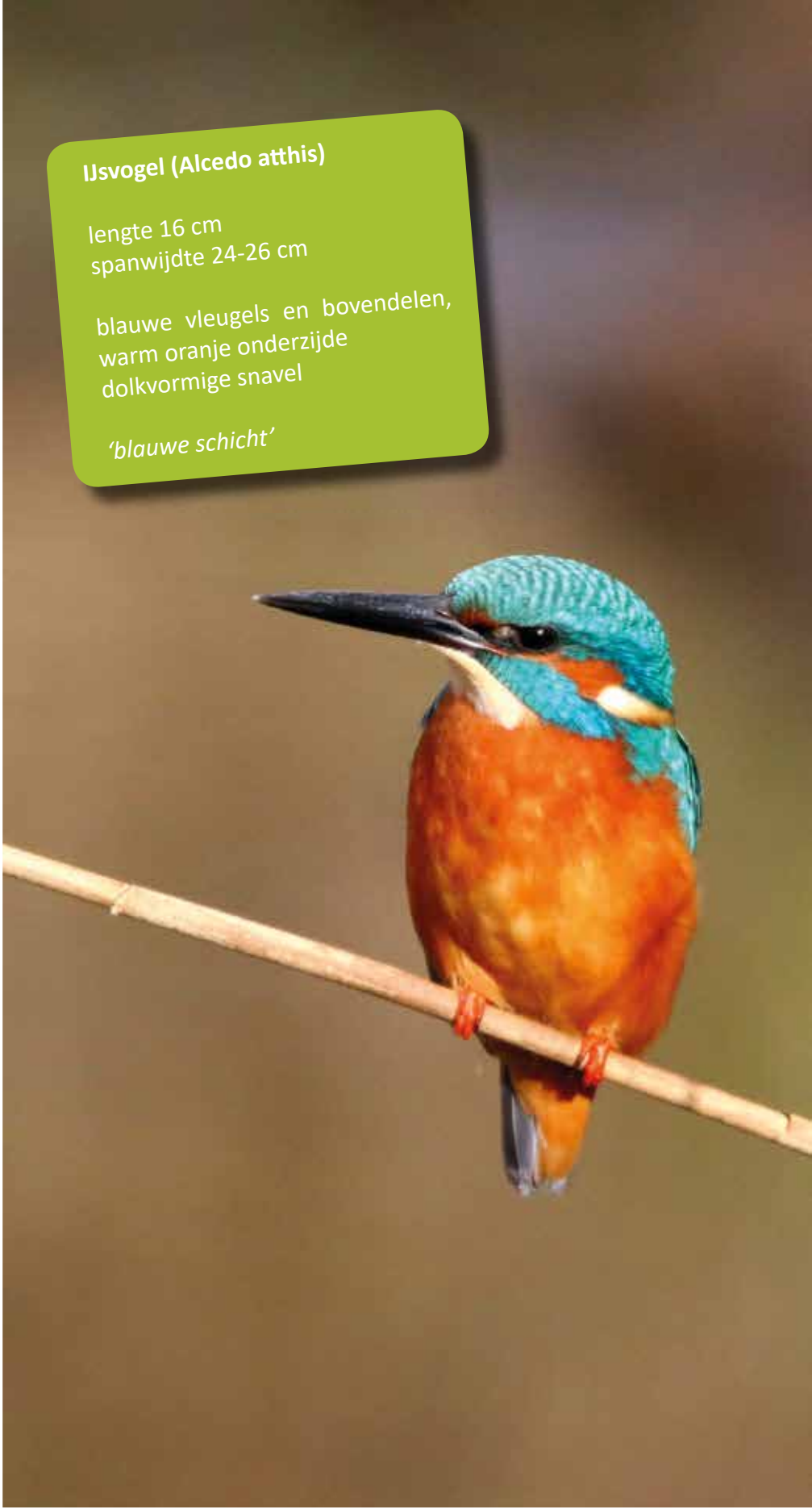

IJsvogel (Alcedo atthis)

lengte 16 cm
spanwijdte 24-26 cm

blauwe vleugels en bovendelen, warm oranje onderzijde
dolkvormige snavel

'blauwe schicht'

Sluit je ook aan bij de werkgroep, help mee je 'eigen' ijsvogelwand te maken. Met meer broedwanden komen meer ijsvogels tot broeden. Dat is goed voor de populatie.

Jelle Harder
Coördinator IJsvogels, Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Verbondenheid: De samenwerking tussen de medewerkers, landbouwers, lokale overhe

den en onze partners zorgt voor een onmisbare band, die resulteert in geslaagde projecten.

Zwaluwen

Elk jaar tellen medewerkers alle gekende huiszwaluwlocaties in de 10 gemeenten van het werkingsgebied. Ondertussen wordt er ook actief gespeurd naar nieuwe kolonies. In gemeenten waar subsidies worden uitgereikt, helpt De Kerkuil de eigenaars van panden met huiszwaluwnesten met de administratie. Heel wat huiseigenaars zijn gepast trots wanneer ze vereerd worden met een zwaluwnest. Dat de populaties insecten intussen onder controle worden gehouden, is voor velen bovendien mooi meegenomen.

Om **huiszwaluwen** te overhalen een nieuwe kolonie te stichten, kan het plaatsen van één of meerdere kunstnesten een perfect opstapje zijn. Wanneer **huiszwaluwen** hun jongen grootbrengen, kan de mest onder de nesten voor problemen zorgen. NWG De Kerkuil reikt hiervoor verschillende oplossingen (bv. een mestplankje) aan.

In sommige gemeenten worden jaarlijks de populatie **boerenzwaluwen** op alle boerderijen in kaart gebracht. Op die manier kan de populatietrend worden weergegeven. Voorlopig hebben **boerenzwaluwen** verder weinig hulp nodig, al kunnen de steeds strengere bouwvoorschriften voor bv. stallen de beschikbaarheid van nestlocaties in het gedrang brengen.

Oeverzwaluwen zijn vooral op zoek naar geschikte en bereikbare locaties om hun nesten te maken. Net zoals ijsvogels graven **oeverzwaluwen** nestgangen in verticale wanden, vaak in oevers langs wateroppervlaktes of waterlopen. Ook zandwinningsdepots of (tijdelijke) opslagplaatsen van grondwerken kunnen aantrekkelijk zijn voor deze zwaluwen. Medewerkers van NWG De Kerkuil proberen waar dat kan oevers af te steken en klaar te maken of afspraken te maken met exploitanten op industriële locaties om te verhinderen dat kolonies verdwijnen.

NWG De Kerkuil probeert alle nestlocaties van **gierzwaluwen** in kaart te brengen. Deze vogels verblijven slechts tussen mei en begin augustus in ons land en broeden in holtes of openingen, hoog in oude gebouwen. Aangezien die plaatsen steeds minder voorkomen probeert De Kerkuil advies te verlenen bij restauratiewerken en voorziet ze ook vervangende nestgelegenheid in de vorm van speciale nestkasten.

Met eigenaars van woningen of andere gebouwen waar **gierzwaluwen** nestelen, proberen we om afspraken te maken rond het tolereren en beschermen van de broedplaatsen. Wat uitleg over deze razend interessante vogel, die buiten de broedperiode nergens landt en dus voortdurend in de lucht blijft, is vaak al voldoende om interesse te wekken. Eventueel worden speciaal ontworpen kasten gebouwd en op een geschikte (hoge!) plaats gehangen.

Huiszwaluw (Delichon urbicum)

lengte 13,5-15 cm
spanwijdte 26-29 cm

blauwzwarte bovenzijde, onderkant en stuit wit, kortgevorkte staart

welgekomen huisgenoot

Boerenzwaluw (Hirundo rustica)

lengte 17-19 cm
spanwijdte 32-34,5 cm

glanzend blauwzwarte bovendelen, witte onderzijde,
keel en gezicht rood en lange staartpennen

beweeglijke vliegenvanger

Oeverzwaluw (Riparia riparia)

lengte 12 cm
spanwijdte 27-29 cm

doffe grijsbruine bovenzijde en borstband, witte onderzijde
korte, gevorkte staart

jaagt vaak boven het water

Gierzwaluw (Apus apus)

lengte 17 cm
spanwijdte 40 cm

roetzwart verenkleed met witachtige kin en keel
lange, sikkelvormige vleugels

gierende stadsverschijning

Betrouwbaarheid: De medewerkers worden constant bijge

Er is door de zwaluwtelling een soort wedstrijd ontstaan onder de landbouwers om zoveel mogelijk zwaluwen op hun erf te krijgen! Leuk om mee te maken.

Luc Leye
Voormalig milieuambtenaar Nieuwpoort

eschoold waardoor ze met kennis van zaken kunnen handelen.

Akkervogels

Een aantal vogelsoorten hebben akkers als hun favoriete biotoop gekozen, omdat ze er voedsel of nestgelegenheid vinden. Binnen deze zeer diverse groep spitst NWG De Kerkuil zich vooral toe op **geelgors** en **grauwe gors**. Beide soorten hebben het niet gemakkelijk en kunnen wel wat hulp gebruiken.

In het voorjaar werken medewerkers van De Kerkuil actief mee om de populaties van **geelgors** en **grauwe gors** op het plateau van Izenberge en in de Belgische Moeren in kaart te brengen. De zingende mannetjes van de **geelgors** houden van kleine landschapselementen zoals struiken en hagen, terwijl zijn grauwe neef grote graan- of erwtenvelden prefereert. Deze zomerinventarisaties worden georganiseerd in het kader van de uitvoering van het soortbeschermingsplan 'Geelgors' van de provincie West-Vlaanderen.

Samen met de Vlaamse Landmaatschappij en het Regionaal Landschap Westhoek wordt ook uitgekeken naar percelen die geschikt zijn voor de aanleg van 'voedselakkers'. Met de landbouwers worden daarna contracten afgesloten. Bij beheerovereenkomsten gaat de landbouwer akkoord om op (delen van) een perceel zomergranen in te zaaien, maar deze niet te oogsten. Ook percelen die met groenbemesters, zoals Japanse haver, worden ingezaaid kunnen een aanvullende wintervoeding vormen voor de akkervogels.

Om het succes van deze maatregelen op te volgen, gaan tellers van o.a. NWG De Kerkuil in de wintermaanden de aanwezigheid van akkervogels monitoren. Deze tellingen helpen om in te schatten hoeveel **geelgorzen**, **grauwe gorzen**, **ringmussen** … voedselakkers weten te vinden. Ook dan biedt de aanwezigheid van medewerkers langs de akkers de kans om goede contacten te leggen met landbouwers en bewoners van het buitengebied.

Geelgors (Emberiza citrinella)

lengte 15,5-17 cm

mannetjes voornamelijk geel met bruinachtige strepen
vrouwtjes onopvallend groenbruin met gele accenten

zingt de 5de symfonie van Beethoven

Grauwe gors (Emberiza calandra)

lengte 16-19 cm

robuuste gors met enkel bruine kleurschakeringen
beide geslachten zelfde uiterlijk

de zingende sleutelbos

Degelijkheid: De NWG streeft ernaar duurzame oplossing

> ***NWG De Kerkuil is door haar goede relatie met de landbouwers een ideale partner om samen met de Vlaamse Landmaatschappij aan akkervogelbescherming te doen.***
>
> *Dieter Coelembier*
> *Bedrijfsplanner Vlaamse Landmaatschappij*

gen te vinden voor de problematiek in de agrarische natuur.

Activiteiten

NWG De Kerkuil organiseert in de periodes waarin het veldwerk niet primeert, allerhande activiteiten voor haar leden en medewerkers. Alle activiteiten zijn telkens duidelijk gelinkt aan één van de projecten van de werkgroep.

Om een zo groot mogelijk publiek te bereiken, zetten we heel uiteenlopende en originele activiteiten op poten, gaande van een themawandeling, over een werknamiddag waar nestkasten worden gemaakt tot een avondje braakballen pluizen. We proberen hiervoor afwisselend in alle projectgemeentes een geschikte locatie te vinden.

NWG De Kerkuil biedt ook verschillende cursussen en lezingen aan voor haar leden, medewerkers en geïnteresseerden. Zo wordt iedereen op de hoogte gehouden van de projecten die de natuurwerkgroep behartigt, of worden projectsoorten nader toegelicht. Er wordt altijd gezocht naar de beste spreker of lesgever voor elk onderwerp. Dat kunnen medewerkers of bestuursleden van NWG De Kerkuil zijn, maar even vaak mogen we specialisten in een bepaald vakgebied uit binnen- én buitenland verwelkomen.

NWG De Kerkuil probeert ook op evenementen van andere organisatoren aanwezig te zijn. Met een aantrekkelijke infostand en door mensen rechtstreeks aan te spreken, willen we onze naamsbekendheid vergroten. Op dergelijke evenementen biedt de werkgroep ook merchandising te koop aan. De inkomsten van deze verkoopswaren gaan rechtsreeks naar onze projecten.

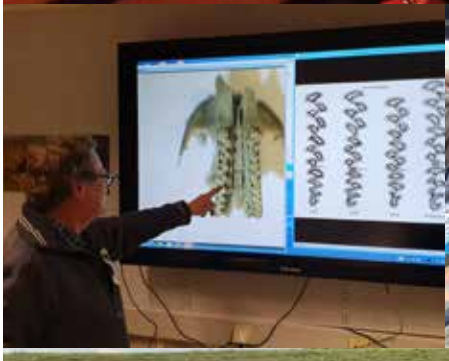

Resultaatsgerichtheid: De NWG zet zich in tot het beoogde einddoel b

Het tijdschrift

Driemaandelijks knutselt de redactieraad 'De Kerkuil' in elkaar, een kwalitatief tijdschrift met mooie foto's waarin, in verstaanbare taal, een neerslag komt van al het moois dat de agrarische natuur te bieden heeft. In 32 bladzijden proeven de leden 4 keer per jaar van waar de werking van de natuurwerkgroep om draait.

In elk nummer is er ruimte voor projectrapporten, zodat geïnteresseerden jaar na jaar op de hoogte blijven van de toestand van de projectvogels. Door de jarenlange opvolging van heel wat soorten, kan er ondertussen een duidelijke evolutie worden geschetst.

In korte artikeltjes wordt een verslag gemaakt van voorbije activiteiten of worden de leden warm gemaakt voor wat nog komen moet.

Elk trimester plaatsen we ook een vogel in de spotlight. Bekende of soms eerder vreemde exemplaren worden voorgesteld aan de hand van nuttige feiten en weetjes en origineel beeldmateriaal.

Af en toe plaatst de redactie een opmerkelijk iemand in de kijker. Dat kan een Kerkuil-lid zijn, maar even goed iemand van buiten de werking.

Voor de jonge lezers is er de Kerkuiltjes-pagina, met leuke spelletjes, puzzels of raadsels, allemaal gelinkt aan de projecten van de werkgroep.

Fotografen van elk niveau worden aangemoedigd om leuke of verrassende foto's in te sturen voor de 'Door u gespot!'-sectie. Dat kunnen (project)vogels zijn, maar andere waarnemingen zijn even welkom. In een kort tekstje legt de fotograaf uit waarom dit beeld een speciaal plaatsje verdient.

Uiteraard is er ook plaats voor andere relevante artikels, die op het eerste gezicht niet onmiddellijk in één van de vaste rubrieken vallen, maar wel te maken hebben met de agrarische natuur in de ruimste zin van het woord.

Lidgeld

Een lidmaatschap volgt de kalenderjaren en loopt dus vanaf januari tot eind december. Hernieuwing van het lidgeld wordt al aangeboden in het laatste tijdschrift (oktober-november-december) van het jaar waarvoor u al betaald hebt. Indien u dan het lidgeld nog niet betaalt voor het jaar erop, ontvangt u een brief met overschrijving in uw tijdschrift van januari-februari-maart. Er is ook de mogelijkheid om het lidmaatschap per domiciliëring te laten betalen. U kan hier steeds het secretariaat voor contacteren.

Het lidgeld houden we bewust laag bij NWG De Kerkuil. Het komt erop neer dat u enkel de druk en het versturen van het tijdschrift betaalt. Voor ons primeert het aantal leden op de inkomsten van het lidgeld. Giften zijn uiteraard steeds welkom, maar een fiscaal attest is helaas nog niet mogelijk. U steunt de vereniging uiteraard ook door de zelfontworpen merchandising aan te kopen.

Bestuur en projectcoördinator

Geert Martens
Voorzitter

0479 12 60 73
geert@natuurwerkgroepdekerkuil.be

De sierlijke vlucht van de grauwe kiekendief, daar blijf ik van genieten.

Antoon Ternier
Secretaris

0494 78 98 83
antoon@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Alles moet zo eenvoudig mogelijk gemaakt worden, maar niet eenvoudiger.
(naar Einstein)

Filip Declerck
Ondervoorzitter

0473 82 06 39
filip@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Onvoorstelbaar hoe zelfs een kleine inspanning onze projectvogels echt kan helpen.

Kris Degraeve
Penningmeester

0498 64 50 23
kris@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Samen onze gevleugelde vaandeldragers van het buitengebied doelgericht ondersteunen is de kern van onze vereniging.

Frank Laleman
Bestuurslid

0498 35 58 80
frank@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Beter 10 kerkuilen in de lucht, dan 1 in de hand.

Jef Desaever
Bestuurslid

0473 59 89 80
jef@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Heel veel mensen zijn heel enthousiast als ze een koppel kerkuilen of bruine kiekendieven in hun schuur of perceel kunnen huisvesten.

Jan Vanbaelenberghe
Bestuurslid

0486 79 43 73
jan@natuurwerkgroepdekerkuil.be

A wise old owl sat in an oak. The more he heard, the less he spoke. The less he spoke, the more he heard. Why aren't we all like that wise old bird?

Willy Dela Ruelle
Bestuurslid

0479 28 62 38
willy@natuurwerkgroepdekerkuil.be

De arend vliegt alleen, de kraaien in troepen en de kerkuil in stilte. En dat hopelijk nog vele jaren.

Fanny Declerck
Bestuurslid

0496 35 15 51
fanny@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Knowledge is power, enthusiasm pulls the switch.

Wim Bovens
Projectcoördinator

0476 46 77 21
wim@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Het moment dat je beseft dat je een nest kiekendieven van een zekere dood gered hebt, kan je heel de wereld aan!

Kernverantwoordelijken per gemeente

Chris Dumon
Nieuwpoort

0474 31 08 01
nieuwpoort@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Never give up!

Frank Laleman - Frankie Byl
Koksijde

0498 35 58 80 - *058 52 23 31*
koksijde@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Geweldige zaken worden nooit door één persoon gedaan. Ze worden gedaan door een team van mensen.

Peter Mortier
De Panne

0474 44 95 09
depanne@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Life happens while you're planning something else.

Kris Degraeve
Veurne

0498 64 50 23
veurne@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Niks leuker om iets te zien groeien, bloeien en vliegen waar je zelf achter stond.

Antoon Ternier
Alveringem

0494 78 98 83
alveringem@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Als je het niet eenvoudig kan uitleggen, heb je het zelf niet goed begrepen.
(naar Einstein)

Patrick Claeys
Koekelare

0483 64 46 39
koekelare@natuurwerkgroepdekerkuil.be

In stilte samen werken met landbouwers, particulieren ... met achteraf een mooi resultaat, geeft een goed gevoel bij allen.

Jan Vanbaelenberghe
Diksmuide

0486 79 43 73
diksmuide@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Bij NWG De Kerkuil kom je niet om een uiltje te knappen ...

Karl Vanysacker
Kortemark

051 56 93 27
kortemark@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Ik heb ervaren dat kleine projecten een grote invloed kunnen hebben voor veel soorten vogels. Dus: niet twijfelen, maar doen!

Fanny Declerck
Houthulst

0496 35 15 51
houthulst@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Meewerken aan iets wat echt verschil maakt, geeft een gevoel van fierheid. Dit gevoel kunnen delen met anderen, geeft energie.

Kristof Denys
Lo-Reninge

0477 77 86 23
lo-reninge@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Mijn steentje bijdragen aan het werk dat verzet wordt door de werkgroep, geeft me voldoening.

volg ons op Facebook:
www.facebook.com/DeKerkuil

volg ons op Instagram:
@nwg_de_kerkuil

en volg ons op Twitter:
@NwgDeKerkuil

Natuurwerkgroep De Kerkuil vzw
p/a Iepersteenweg 56
8600 Diksmuide

IBAN: BE58 8285 9851 9879
Ond.nr. : 0842.493.302
RPR: Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Veurne

E-mail: info@natuurwerkgroepdekerkuil.be
Website: www.natuurwerkgroepdekerkuil.be

Deze speciale uitgave van De Kerkuil is tot stand gekomen om nieuwe leden welkom te heten en om onze werking uiteen te zetten

Verantwoordelijke uitgever: Geert Martens,
J. Cardijnlaan 27, 8620 Nieuwpoort